Irena Kosovel in Miran Možina[1]

Uvodnik o odisejadi psihoterapevtskega zakona: Namesto sprejetja zakona v državnem zboru afera Dernovšek

Editorial on the odyssey of the psychotherapy law: instead of passing the law in the National Assembly, the Dernovšek affair

"Nikoli ni prepozno, da se iz srca opravičimo …
Tudi če je vmes minilo več desetletij,
lahko opravičilo naredi čudeže za medsebojno spoštovanje
in za pristnost odnosa.
Pri čemer sploh ni nujno, da je bilo opravičilo sprejeto."
Mojca Zvezdana Dernovšek (v Aleksič, 2024, str. 194)

1. Bo afera Dernovšek jalovi finale javnih polemik okoli zakona?

Prvi šok, ki ga je v začetku julija 2025 povzročila informacija v medijih, da je svetovalka za zdravje v Kabinetu ministrice za zdravje, dr. Mojca Zvezdana Dernovšek, postala dekanja novo ustanovljene zasebne fakultete za psihoterapijo v okviru Nove univerze, lastnika in rektorja Petra Jambreka, se je, predvsem zahvaljujoč počitniškemu času, nekoliko polegel.

Ministrica za zdravje Valentina Rupel Prevolnik je dr. Dernovškovo razrešila njenih zadolžitev v Ministrstvu za zdravje (v nadaljevanju MZ) in prijavila zadevo Komisiji za preprečevanje korupcije. Ta je zadevo v enem delu predala Policiji, v drugem pa Inšpektoratu s področja javne uprave, koalicija pa je preložila nadaljnjo obravnavo predloga Zakona o psihoterapevtski dejavnosti, ki je bil tik pred drugim branjem, na jesensko obdobje. S tem so se povečale možnosti, da njegov sprejem izvisi.

1 Irena Kosovel, dipl. univ. pravnica, psihoterapevtka, predsednica Slovenskega združenja za psihoterapijo, irena.kosovel@gmail.com
Univ.-Prof. Dr. (Republika Avstrija) Miran Možina, dr. med., spec. psihiater in psihoterapevt, SFU Ljubljana, miranmozina.slo@gmail.com

Tako so se odločevalci jasno distancirali od ravnanja dr. Dernovškove, ki daje videz konflikta interesov, saj je bila prav ona ena nosilnih snovalk predloga zakona, do pomladi 2025 pa celo vodja projekta na MZ. Nekatere stranke kot npr. Socialni demokrati in Levica so šli še dlje in so svoje soglasje k zakonu umaknili.

Psihoterapevti smo nad takšnim razpletom dogajanja v zvezi z normativnim urejanjem področja psihoterapije seveda upravičeno ogorčeni. Gre za še en primer lahkomiselnosti najodgovornejših nosilcev nalog v zvezi z urejanjem področja psihoterapije. Še bolj pa bode v oči, da lahko posameznik, v tem primeru dr. Dernovšek, pred časom pa dr. Dorjan Marušič, tako usodno vpliva na razplet dogodkov in ogrozi vitalne interese širše skupnosti.

2. Afera Dernovšek je le simptom slabosti delovanja obstoječega sistema

Že dolgo smo si želeli, da bi dr. Dernovškova dala iz rok svojo funkcijo na MZ glede zakona o psihoterapiji, o čemer smo že pisali v uvodniku konec leta 2023, ko smo izčrpno dokumentirali njeno prelamljanje obljub in druga dejstva, ki so jasno kazala, da se je lotila naloge, kjer se je ob vseh njenih številnih kvalitetah žal pokazala njena nesposobnost (Možina, 2023). To je potrdila tudi s svojim delovanjem na MZ glede zakona v letu 2024.

Vsi, ki se z materijo normativnega urejanja psihoterapije v Sloveniji ukvarjamo deset in več let, imamo z dr. Dernovškovo, ki je sodelovala z MZ v različnih vlogah že dvajset in več let, obilo izkušenj. Njenega prispevka k delu MZ nikakor ne poznamo v celoti, imamo pa izkušnje z njo na področju urejanja psihoterapije najmanj od časa priprave Resolucije o nacionalnem programu duševnega zdravja za obdobje 2018-2028 (v nadaljevanju Resolucija), ko v sto strani dolgem dokumentu, katerega soavtorica je bila tudi ona, psihoterapija ni bila omenjena niti z eno samo besedo. Šele z našimi amandmaji k Resoluciji smo dosegli zavezo države, da pripravi zakon o psihoterapiji. To nedvomno kaže, kako zdravstvena stroka, ki je dokument pripravljala, ni želela urediti področja psihoterapije in ga je v desetletnem strateškem dokumentu s področja duševnega zdravja v celoti obšla.

S sprejemom Resolucije v marcu 2018 se je končno tudi država začela nekoliko resneje ukvarjati s psihoterapevtsko problematiko. A v vseh ključnih fazah je bila prisotna tudi dr. Dernovšek, ki je sooblikovala nadaljnje odločitve glede aktivnosti za regulacijo psihoterapije. Poskus z drugo delovno skupino v letu 2018, pri katerem je kot zunanja svetovalka sodelovala tudi ona, je bil popoln polom. Žal se iz tega nihče od odločevalcev ni naučil ničesar.

Tako je MZ v letu 2022 prav dr. Dernovšek ponovno zadolžilo za isto nalogo, ki se jo je lotila na enak, že preverjeno neuspešen način. Za nas je bilo to najbolj očitno, ko se ni nikoli, prav tako kot tudi drugi odločevalci na MZ ne, opredelila do predloga zakona o psihoterapiji, ki ga je v okviru Slovenskega združenja za

psihoterapijo (SZP) oblikovala delovna skupina izkušenih psihoterapevtov in pravnikov. Predstavniki SZP, ki je bilo ustanovljeno ravno z namenom sodelovanja pri oblikovanju pravne ureditve psihoterapije v Sloveniji, smo namreč jeseni 2022 ta predlog dr. Dernovškovi in MZ predali kot možni osnutek za nadaljnje delo na zakonu. Nikoli nismo dobili uradnega odgovora, ali ga je MZ kot možno izhodišče sprejelo ali ne, dr. Dernovšek pa se je začela ignorantsko izogibati kakršnemu koli odgovoru, kaj šele srečanju.

Po naši presoji so se nerodnosti in zdrsi pod taktirko dr. Dernovškove pri vodenju postopka snovanja zakona kar vrstili. V navezi več združenj in izobraževalnih inštitucij, ki delujemo zunaj zdravstva, smo si po svojih najboljših močeh prizadevali konstruktivno vključevati v postopek sodelovanja po svojih najboljših močeh in smo vodstvo MZ kot tudi delovno skupino za pripravo zakona večkrat opozarjati na okoliščine, odločitve in ravnanja, ki smo jih ocenjevali kot neprimerna ali zgrešena. Žal povsem neuspešno. Videti je bilo, da dr. Dernovšek uživa neomajno zaupanje vodilnih na MZ. Naše že preverjene dolgoletne izkušnje niso zanimale nikogar.

Zgovorna v tej povezavi je tudi naša izkušnja, da strokovni javnosti dostop do odločevalcev po ministrstvih praktično ni mogoč, če sami tega ne želijo. Praviloma se tudi na pisanja ne odzivajo in so za pobude neodzivni. V procesu oblikovanja zakona o psihoterapiji smo se namreč obračali tudi na druga ministrstva z različnimi pobudami, informacijami, a neuspešno. Večkrat smo se sklicevali na Resolucijo, kjer je na našo pobudo in po naši zaslugi v akcijskem načrtu jasno zapisano, da je zakon o psihoterapiji medresorski projekt, pri katerem bi morala sodelovati vsaj še Ministrstvo za visoko šolstvo in Ministrstvo za socialo, delo, družino in enake možnosti, a vselej zaman. Tako ne preseneča, da se je pedagoška srenja oglasila tik pred obravnavo v Državnem zboru, medtem ko se prej za projekt sploh ni zanimala in da so se zgodile številne nepravilnosti, ki so doživele svoj vrh v aferi dr. Dernovšek ob njenem imenovanju v dekanjo novoustanovljene fakultete za psihoterapijo. Odločevalci bi morali vedeti, da je uspešen vodja predvsem tisti, ki zna izbirati svoje sodelavce, zna prisluhniti drugačnemu razmišljanju, pobudam in predlogom ter trezno presojati in umno odločati. Dejstvo, da so se z odstavitvijo dr. Dernovškove odzvali šele po izbruhu afere, nedvomno kaže, da takšnega zavedanja pri odločevalcih ni.

Da bi bilo naše stališče čim bolj korektno in uravnoteženo, je seveda potrebno ponovno poudariti, da je ekipa MZ ugriznila v zahtevno nalogo, ne le zaradi strokovnega in pravniškega izziva, temveč tudi zaradi zatečenega stanja v zdravstvu, kjer ni pripravljenosti za spremembe. Zato ne gre prezreti, da si je odločevalska ekipa na MZ v največji možni meri prizadevala približati zahtevam zdravstva, čeprav na škodo strokovno in pravno kvalitetne ureditve psihoterapije

kot samostojnega poklica, ki je zaposljiv v številnih resorjih, podobno kot psihologi, ki se lahko zaposlujejo v zdravstvu, šolstvu, sociali, gospodarstvu, sodstvu idr. MZ je v predlog zakona zapisalo, da je psihoterapija zdravstvena dejavnost in del zdravstvenega sistema, kar ga je stalo tudi največjih kritik in odpora s strani zdravstvene stroke, saj ta v svoj delokrog noče sprejeti psihoterapevtov, češ da niso usposobljeni za delo z ljudmi, ki so prejeli diagnoze duševnih motenj. Zato se tudi utemeljeno zastavlja vprašanje, kako bo zakon ob takšnem stališču zdravstva lahko zaživel v praksi. Javna retorika belih halj prikazuje psihoterapevte zunaj zdravstva kot barbare, ki lahko usodno zrušijo njihov imperij, o čemer smo že pisali (Možina, 2024). V tem kontekstu je afera Dernovšek le simptom slabosti delovanja obstoječega sistema.

3. Kratek pogled v pretekla prizadevanja za zakonsko ureditev psihoterapije

Od začetka snovanja predloga zakona v letu 2022 smo v javnem družbeno političnem prostoru soočeni z intenzivnim polemiziranjem na temo zakona o psihoterapiji. To je tematika, za katero so se do pred nekaj let zanimali le redki, ali bolje, nikogar ni zanimala razen tistih, ki se z njo profesionalno že leta ukvarjamo in si prizadevamo za njeno zakonsko ureditev. Priča smo najrazličnejšim razlagam, insinuacijam, naklepanjem in obtožbam. Nepoznavalci tega področja verjetno niti ne morejo slediti medijski vojni nasprotujočih si stališč dveh zainteresiranih skupin, tiste iz zdravstvenega sektorja ter druge s strani samostojnih, na trgu delujočih psihoterapevtov. Vsekakor pa takšna situacija tistim, ki najbolj potrebujejo psihoterapevtsko pomoč, ne vzbuja zaupanja v psihoterapevtsko stroko.

Da bi bila mera polna, so polemike pljusknile preko meja stroke, v socialni in (visoko)šolski sektor in še kam. Kar naenkrat je vsepovsod polno 'dušebrižnikov', ki se bojijo, da bi se ljudem z duševnimi težavami s strani psihoterapevtov, ki so praviloma akademsko izobraženi, z vso potrebno klinično prakso in osebno psihoterapevtsko izkušnjo, zgodila nepopravljiva škoda, ker bo izostala psihiatrična ali bog ne daj klinično psihološka diagnostika in na njej temelječa "visoko strokovna" terapevtska obravnava. Mnogi so se razgovorili in se javno izrekali o tej tematiki ne glede na to, ali se jih tiče ali ne. Odzivi so burni, dramatični, intenzivni in v navadnem smrtniku lahko vzbujajo občutek neobvladljive nevarnosti. Seveda pa populistično zagovarjanje varnosti in visoke strokovnosti obstoječega načina obravnave duševnih motenj v okviru zdravstvenega sistema nima z dejansko varnostjo in strokovnostjo prav nobene zveze, temveč je predvsem odraz ozkih cehovskih interesov obstoječih struktur v zdravstvu.

Ob vsem pompu pa se zamegljuje bistvo, zaradi katerega je sedanja vladna garnitura ugriznila v kislo jabolko, ki se mu reče normativna ureditev področja

psihoterapije v Sloveniji. Kratek pogled v preteklost nam pove, da je od osemdesetih let preteklega stoletja naprej psihoterapija presegla okvir zdravstva, v katerem se je v šestdesetih in sedemdesetih letih rodila in doživela svoja otroška leta. Do nove faze je prišlo zaradi čedalje večjih potreb ljudi po psihoterapevtski pomoči, ki je ni mogoče enačiti s psihiatrično in klinično psihološko obravnavo. Mnogi ljudje namreč trpijo za celo vrsto stisk in obremenjujočih psiholoških stanj in vedenjskih drž, ki so posledica stresnih situacij in izgub najrazličnejših vrst, kar vse zmanjšuje njihovo funkcionalnost. Če se takšno stanje povezuje še z osebnostno problematiko, lahko to ustvarja zanje nepremostljivo stisko, ki jo lahko najbolj učinkovito pomaga razrešiti ali vsaj omiliti psihoterapevt. Za tovrstne stiske se zdravstvo ne meni kaj dosti, saj nima ne časa in praviloma tudi ne specifičnega psihoterapevtskega znanja za dalj časa trajajočo, kontinuirano in človeško angažirano obravnavo. Večinoma ne nudi dovolj varnega in zanesljivega terapevtskega okolja ter zaupnega terapevtskega odnosa, ki je ključna značilnost psihoterapevtske obravnave in nujni pogoj za korektivno terapevtsko izkušnjo, ki lahko omogoči ljudem povratek v funkcionalni status.

Takšnim potrebam ljudi pa so sledili psihoterapevti zunaj zdravstva. Posamezna strokovna psihoterapevtska združenja so pričela z internimi oblikami usposabljanja s področja psihoterapije in tistim, ki so jih uspešno zaključili, tudi priznavala status usposobljenega psihoterapevta. Med prvimi takšnimi društvi je bilo že v sedemdesetih in osemdesetih letih Združenje psihoterapevtov Slovenije (ZPS), ki je zraslo iz Slovenskega zdravniškega društva. Sledila so druga društva, ki so se povezala v Slovensko krovno zvezo za psihoterapijo (SKZP). Šele po letu 2000 pa so se začele pojavljati prve akademske institucije, ki so ponujale visokošolske izobraževalne programe iz psihoterapije - Teološka fakulteta Univerze v Ljubljani (TeoF UL) in Univerza Sigmunda Freuda Dunaj – podružnica Ljubljana (SFU Ljubljana).

V tem času se je prvič tako s strani SKZP, ki je delovala zunaj zdravstva, kot s strani ZPS, ki je praviloma delovalo znotraj zdravstva, pojavila uradna zahteva na MZ, da oblikuje in sprejme zakon, ki bo uredil področje psihoterapije, to je novo nastajajoči poklic in vedo. Tako se je v letu 2006 začela dolga pot poskusov, da se to področje normativno uredi. A že v prvi delovni skupini MZ so se pokazale razlike v pogledih na bodočo ureditev. Delovna skupina pri MZ je delovala od leta 2006 do 2010 in uspela pripraviti usklajen predlog zakona. Žal se je s kadrovsko menjavo na MZ spremenila tudi prioriteta in novo pečeni minister Dorjan Marušič je predlog zakona pospravil v predal. Tako je bila zapravljena prva resna priložnost, da bi področje psihoterapije tudi zakonsko uredili.

Navkljub zaustavitvi dela na zakonu leta 2010 je delovna skupina dala doprinos k nadaljnjemu razvoju psihoterapije, saj so se deležniki, ki so preko svojih

predstavnikov sodelovali v pripravi osnutka zakona, konsolidirali glede ključnih zahtev in normativov, ki naj bi jih za samostojno delo izpolnjevali psihoterapevti. To pa je tudi kliničnim psihologom dalo vedeti, da se morajo začeti temeljiteje usposabljati iz psihoterapije, sicer se na tem področju ne bodo več mogli uveljavljati. V letu 2013 so tako spremenili Program specializacije iz klinične psihologije, da so vanj vključili kot obvezno izobraževanje iz enega od psihoterapevtskih pristopov, ki jih oni sami priznavajo. To pa so analitična psihoterapija, kognitivno vedenjska terapija, sistemska družinska psihoterapija in skupinska analiza. Usposabljanje iz teh pristopov izvajajo društva, zasebni zavodi ali inštituti pod okriljem članov ZPS brez kakršne koli akreditacije. Če odštejemo maloštevilne, ki izberejo usposabljanja po društvih vključenih v SKZP, so to še danes edina usposabljanja, ki jih imajo na voljo strokovnjaki zdravstvene stroke s področja psihoterapije, poleg seveda njihove osnovne izobrazbe iz medicine ali psihologije in specializacije iz psihiatrije oz. klinične psihologije.

Po letu 2010 se je razkorak v pogledih na bodočo ureditev le še stopnjeval. ZPS je radikalno spremenilo svoje stališče do ureditve psihoterapije in postalo zagrizen nasprotnik ureditvi psihoterapije kot samostojnega poklica, za kar si je do leta 2010 po videzu sodeč prizadevalo. Prav tako so ključni predstavniki ZPS začeli vzvišeno zavračati kakršen koli dialog s psihoterapevti zunaj zdravstva. Javno so jih proglasili za nekompetentne sogovornike in obstruirali drugo delovno skupino MZ v letu 2018, nato pa tudi tretjo delovno skupino, ki je bila ustanovljena v letu 2023.

Iz predstavljenega je jasno, kdo ima interes po normativni ureditvi psihoterapije kot samostojnega poklica ter po akademizaciji področja psihoterapije in kdo ne. Zaposlenim v zdravstvu je glede psihoterapije udobno v stanju, kakršno je. Skrivajo se za svojim osnovnim poklicem psihiatra ali kliničnega psihologa in internimi oblikami usposabljanja iz psihoterapije znotraj zdravstva, kar nikakor ni dovolj za vzpostavitev samostojnega poklica psihoterapevt, ki potrebuje akademsko pot izobraževanja. Razlogi za nasprotovanje takšni ureditvi psihoterapije s strani zdravstva pa so poleg veličinskih in prestižnih vzgibov seveda predvsem materialne narave, kar kažejo tudi podatki ZZZS o izplačilih za psihoterapevtske storitve iz zdravstvene blagajne.

Vsem, ki poznajo opisano ozadje prizadevanj za normativno ureditev psihoterapije v zadnjih dvajsetih letih, postanejo irelevantni in nekredibilni vsi napadi zdravstva na prizadevanja za nov zakon, prav tako pa tudi poniževanje diplomantov TeoF UL in SFU ter drugih psihoterapevtov, delujočih zunaj zdravstva. Seveda pa je zdravstvo tisto družbeno področje, ki ga vsi prej ali slej nujno potrebujemo, zato ima v očeh javnosti prioriteto in uživa zaupanje ljudi. Tako je ortodoksni in reakcionarni skupini psihiatrov in kliničnih psihologov z zlorabo svojega družbenega

položaja in zaupanja ljudi uspelo ustvariti nezaupanje v psihoterapijo kot samostojni poklic. V maju in juniju 2025 jim je na svojo stran, predvsem preko specialnih pedagogov, ki delajo v zdravstvu, uspelo pritegniti celo pedagoško stroko. Ta je nenadoma v možnosti, da bi se psihoterapijo kot pomožno dejavnost vključilo v šolske svetovalne službe, zagledala hudo nevarnost in grožnjo svojemu temeljnemu poslanstvu za 'zdravo' vzgojo in izobraževanje.

Osnovni namen te zakonske možnosti pa gotovo ni preko psihoterapevtov patologizirati zdravo šolsko okolje ali posredno vnašati verouk, temveč izključno ta, da se svetovalne službe okrepijo še s psihoterapevti, ki bi lahko ob naraščajočih problemih z duševnim zdravjem otrok in mladostnikov, predvsem s preventivnimi storitvami, pomembno pripomogli k še bolj uspešnemu delu teh služb. Skrajni poskus očrnitve te možnosti pa smo doživeli na seji Odbora za zdravstvo 24. junija 2025, ko je predstavnica ZPS spregovorila v duhu komunističnih časov, z retoriko pogroma proti kleru, da kar nismo mogli verjeti svojim ušesom. Verjetno večji primitivizem od tega govora ni možen.

4. O aktualnem predlogu zakona

Potem ko je v prvih mesecih leta 2025 krmilo vodenja pogajanj z deležniki glede zakona na MZ namesto dr. Dernovškove prevzel državni sekretar Denis Kordež, se je pokazala občutna razlika. Če je bila dr. Dernovšek dve leti popolnoma nedostopna, smo se z njim lahko srečali v živo in predstavili svoje videnje ureditve psihoterapije ter prispevali svoje pripombe in predloge za spremembe določenih členov. Žal pa je že na samem začetku pogajanj kategorično zavrnil možnost, da bi bil psihoterapevt kot samostojen poklic neodvisen od resorjev, torej tudi od zdravstva, hkrati pa bi se lahko po potrebi vključeval v vse resorje. Torej ne samo v zdravstvo, ki lahko v tem primeru zahteva še izpolnjevanje za zdravstvo specifičnih pogojev.

Prav tako ni steklo medresorsko sodelovanje med ključnimi ministrstvi, tako da se je MZ odločilo za solo akcijo. Po lastni presoji je psihoterapijo praktično zaprlo v zdravstvo kot zdravstveno dejavnost in poklic. To je med drugim pomenilo, da bi bilo vključevanje psihoterapevtov v druge resorje možno samo preko zdravstva po opravljenem pripravništvu, dodatni praksi v zdravstvenih ustanovah in po opravljenem strokovnem izpitu iz zdravstva. A čeprav se je zdela takšna rešitev dobra, sta se prej nezainteresirani ministrstvi za socialo in šolstvo prebudili in ostro zavrnili kakršno koli vključevanje psihoterapevtov v ta dva resorja. Glede na to, da psihoterapevti, ki delujemo zunaj zdravstva, že veliko let kvalitetno sodelujemo z uporabniki in strokovnjaki teh dveh področij, je bilo to za nas nerazumno stališče in eno večjih razočaranj, odkar si prizadevamo za zakon.

Da aktualni predlog zakona za psihoterapevte še zdaleč ni tisto, za kar smo si prizadevali, kaže tudi uvajanje dveh poti edukacije iz psihoterapije: akademskega izobraževanja in neakademskega usposabljanja po društvih in inštitutih. Čeprav gre za nesistemsko rešitev, ki je v opreki s sistemom visokošolskega izobraževanja v Sloveniji, je ta spregledana celo s strani pravne stroke, tako vladne službe za zakonodajo kot tudi državnozborske pravne službe, še bolj nedopustno pa je, da se na to ni odzvalo niti Ministrstvo za visoko šolstvo.

V postopek oblikovanja zakona so bili aktivno vključeni tudi poslanci največje koalicijske stranke, ki so po naših informacijah na pogovore sprejemali različne, predvsem zdravstvene organizacije in združenja. To se je izkazalo tudi na že omenjeni seji Odbora za zdravstvo 24. junija 2025, kjer je bilo najprej vabljeno večje število predstavnikov zdravstvenih in pedagoških organizacij, predstavniki psihoterapevtov pa ne. Slednji smo vabila prejeli v zadnjem trenutku, šele potem ko smo za to urgirali.

Odbor za zdravstvo je sprejel številne amandmaje. Tako je nastal precej drugačen zakon, kot ga je pripravilo MZ, še manj pa je bil novo oblikovano besedilo podobno predlogu zakona, ki je šel poleti 2024 v javno obravnavo in bil občutno spremenjen potem, ko je prejel preko 500 različnih pripomb. Zato da bi z zakonom dobili poklic, smo bili psihoterapevti prisiljeni popuščati glede svoje poklicne avtonomije znotraj zdravstva, pristajati na kompromise, nesmiselna zaostrovanja pogojev za delovanje psihoterapevtov, sankcioniranja različnih vrst, neustrezno urejeno prehodno obdobje in tolerirati neustrezno ureditev psihoterapevtskih pristopov. Obenem pa ta isti zakon dopušča, da ostaja pridobivanje znanja iz psihoterapije za psihiatre in klinične psihologe še vedno takšno kot do sedaj, to je po zasebnih institucijah, ki niso akreditirane, njihovim zasebnim lastnikom pa omogočajo dobičke in vzdrževanje neoliberalne drže.

5. Za zaključek

Psihoterapevti zunaj zdravstva se še naprej zavzemamo za zakon, ki bo uredil poklic psihoterapevta kot samostojnega, temelječega na znanstvenih podlagah in neodvisnega od resorjev. Kot poklic, ki se praviloma doseže po akademski poti izobraževanja in ki se lahko vključuje v vse resorje, ki ga potrebujejo in želijo. Strinjamo se, da se za psihoterapevte, ki bi delovali v okviru zdravstva zahtevajo dodatni, za zdravstvo specifični pogoji.

Zavzemamo se za širitev javne mreže, ki jo zdravstvo trenutno ne zagotavlja v potrebnem obsegu, saj si želimo, da bi imeli ljudje - predvsem otroci, mladi in socialno ogroženi - končno pravico do brezplačne (tudi dolgotrajne) psihoterapije. Za nas je bistveno, da bodo učinkovite, kvalitetne in varne psihoterapevtske storitve na voljo ljudem, ki si jih v sedanjem sistemu ne morejo privoščiti.

Odločevalce spodbujamo, da zamik sprejemanja zakona na jesenski termin izkoristijo za to, da ponovno in v celoti prevetrijo predlog zakona in preučijo osnovni koncept ureditve, ki ga ponujamo psihoterapevti. Nekritično sprejemanje dopolnitev zakona, ponujenih s strani zdravstva, samo da bi se ti in njihovi politični podporniki pomirili, ustvarja nekonsistenten zakonski tekst, omejuje razvoj psihoterapije kot samostojne vede in samostojnega poklica in nenazadnje otežuje implementacijo zakona v življenje.

Psihoterapevti želimo, da zakon omogoči ljudem v stiski več možnosti za dostop do kvalitetne, varne in tudi brezplačne psihoterapije.

6. Epilog o trumpovski politični drži

Odvetnik Roy Cohn, zloglasni politični manipulator, ki je postal mentor Donaldu Trumpu, je mlademu vajencu v glavo vbil tri pravila:

»Pravilo številka 1: Napadi, napadi, napadi.

Pravilo številka 2: Ničesar ne priznaj, vse zanikaj.

Pravilo številka 3: Razglasi zmago in nikoli ne priznaj poraza.« (Kinodovor, 2024)

Ko gledamo dogajanja na slovenski politični sceni pa tudi globalno, kaj hitro lahko opazimo, da se teh pravil ne drži samo Trump, temveč postajajo oz. so že postala v političnem prostoru prevladujoča. Celo dr. Dernovšek kot tudi prof. dr. Jambrek v svojem političnem nastopanju kažeta to težnjo. Čeprav je njuno ravnanje v končni posledici izzvalo najmanj začasno ustavitev postopka sprejemanja zakona v državnem zboru, jima niti na misel ni prišlo, da bi se opravičila. Prof. dr. Jambrek je odgovoril, da sta on in Nova univerza žrtev montiranega procesa (Žibret, 2025), dr. Dernovšek pa, da ji nihče ne more ničesar očitati, saj ni naredila ničesar narobe, v kolikor hoče poučevati v visokošolskem prostoru (STA, 2025).

Nobenega problema ni, če takšen strokovnjak, kot je dr. Dernovšek na področju psihiatrije, želi predavati na univerzi. A to ne more biti opravičilo za to, da je odločitev sprejela brez dogovora z aktualnim delodajalcem, torej brez dovoljenja MZ, v povsem neprimernem trenutku, ko bi bil zakon, kot je že kazalo, sprejet. Pri neverjetni naivnosti in slaboumnosti njenega dejanja in vseh v to vpletenih na Novi univerzi, ne gre samo za psihoterapevte, temveč za posledice, ki jih bodo občutili predvsem ljudje, ki potrebujejo psihoterapevtsko pomoč.

Prav tem, ki trpijo zaradi duševnih težav, je dr. Dernovšek pred kratkim namenila berljivo, vsebinsko bogato in optimizma polno osebno biografijo (Aleksič, 2024). Njeni opisi srečanj z ljudmi, ki so pri njej iskali psihiatrično pomoč, so navdihujoči in samo želeli bi si lahko, da bi bilo v naši dolini Šentflorjanski še več takih psihiatrinj in psihiatrov.

Po vsem videnem pa se zdi, da bi si morala sama še ekrat prebrati določena mesta v knjigi. Npr. del, v katerem nam svetuje, naj ne bomo zgube, ki se po padcih ne znajo postaviti na noge:

> "Naš obstoj kar nekako po definiciji sestavlja predvsem nenehno zaporedje vzponov in padcev. Ob tem se lahko spomnimo imenitnega vodila kaskaderja Evela Knievela: 'V življenju lahko velikokrat pademo. A zguba smo samo, če se nehamo truditi, da bi se spet postavili na noge'. Lahko pa se zatečemo tudi v povsem nasprotno paradigmo. Učinkovito jo lahko strnemo z besedami: 'Ah, saj sem že vse zafrknil in je torej čisto vseeno, če danes zafrknem še pet reči zraven!' To je ena največjih pasti od vseh. (Dernovšek v Aleksič, 2024, str. 193)

Ali se ni sama glede svojega 'prispevka' za psihoterapevtski zakon ujela v to past?

Še posebej pa bi bilo dobro, da bi prebrala ta delček v svoji knjigi:

> "Nikoli ni prepozno, da se iz srca opravičimo … Tudi če je vmes minilo več desetletij, lahko opravičilo naredi čudeže za medsebojno spoštovanje in za pristnost odnosa. Pri čemer sploh ni nujno, da je bilo opravičilo sprejeto." (Dernovšek v Aleksič, 2024, str. 194)

Torej je še čas za opravičilo, ali ne?

Viri

Aleksič, J. (2024). *Notranji krokodil: Izkušnje naučene optimiste – Mojca Zvezdana Dernovšek*. Chiara.

Kinodovor. (2024). Vajenec. https://www.kinodvor.org/film/vajenec/

Možina, M. (2023). Uvodnik o letu prelomljenih obljub Ministrstva za zdravje glede zakona o psihoterapiji. *Kairos – Slovenska revija za psihoterapijo, 17*(3-4), 9-41.

Možina, M. (2024). Uvodnik o belih haljah in vdoru barbarov: Kam gre zakon o psihoterapiji? *Kairos – Slovenska revija za psihoterapijo, 18*(3-4), 9-27.

STA. (2025). Če bi Dernovškova prosila za soglasje za dekanjo, ji ga ministrica ne bi dala. STA, 4. julij 2025. https://www.24ur.com/novice/slovenija/v-sd-umikajo-podporo-predlogu-zakona-o-psihoterapevtski-dejavnosti.html

Žibret, A. (2025). Peter Jambrek o KPK in zakonu o psihoterapiji: »Gre za montirani proces«. *Delo*, 17. 7. 2025. https://www.delo.si/novice/slovenija/pomanjkljivosti-morajo-odpraviti-v-dveh-letih